

תורה ומועדים

גליון תורני
ק"ל ע"י

קהל מחזיקי הדת
דחסידי בעלזא
סטעטן איילענד

בנשיאות כ"ק מון אדמו"ר שליט"א

גליון
מ'

פר' תזריע תשפ"ב
שבת 'החודש' - שבת ראש חודש

זמנים לשב"ק לפי אופק סטעטן איילענד

הדר"ג	מוצש"ק	סוקש	סרת
7:06	8:35	9:13	10:53

הוראה ווינקל

הרה"ג ר' משה אריה שטעסל שליט"א
דומ"ץ קהלתינו הקי

בני יששכר: החדש הזה לכם, הדבר מסור בידינו לשנות העיתים על פי הליכותינו בתורה ועבודה. עבודת ישראל: קבעת עתים לתורה, האם פעל על ידי תורתו לקבוע עתים אחרים לטובה לשנות הטבע.

הלכות ברכת האילנות

בימי ניסן כשרואה אילני מאכל שמוציאים פרה, מה מברך? בא"י אמ"ה שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם. (ש"ע או"ח רכו ס"א).

האם יכולים לברך גם בשבת ויו"ט? כן.

האם ימהר לברך בימים ראשונים של ניסן? כן, משום דרזיזים מקדימין למצות.

כשראה כבר ולא בירך האם מברך כשרואה שוב? כן, ולכתחילה יש עניין לברך בפעם הראשון שיוצא ורואה.

האם מברכים רק על ראיית ב' אילנות? לכתחילה על שתי אילנות רבים, ומדינא יכול לברך גם על ראת אילן אחד לבדו (ש"ע בצל החכמה ח"ו סי' לו).

האם גם הנשים מברכות ברכה זו? כן.

האם גם קטנים מחנכים לברך ברכה זו? כן.

האם יכולים לברך גם בחודש אייר אם שכח בחודש ניסן? אם רואה את האילנות עדיין פורחים ולא גדול פירותיהם, בשעת הדחק יכולים לברך.

האם יכולים לברך גם בחודש אדר? בשנה מעוברת אם רואים פרח באילן יכולים לברך (ש"ד ח"ב מרכת ברכות עמוד רסג).

התוריי לשנות העתים לטובה על ידי מעשים טובים של ישראל, ע"כ הקדוש ז"ל, ועפ"י אמר הרב הקדוש מה"ר ישראל ז"ל מקאזניץ שזה הוא ששואלין לאדם ביום הדין קבעת עתים לתורה [שבת לא א], ר"ל אם קבע עתים אל התורה, היינו אם פעל על ידי תורתו לקבוע עתים אחרים לטובה לשנות העתים המסודרים בטבע מבראשית.

ולדעתי זהו סוד קידוש החדש הנמסר לישראל, המה יקדשו את החדש כפי ראות עיניהם ויעברו ויחסרו כרצונם, הדנה הוראת החדש יורה המולד של הלבנה באיזה כוכב ובאיזה מזל יארע המולד כן יהיו ימי החדש או חם ולח או קר ויבש וכיוצא, הנה ישראל ברצונם יקדימו את ראש חדש לפני המולד או יאחרו וכמו שאמרו רז"ל אתם אפילו שוגגים אתם אפילו מוטעים אתם אפילו מזידים [ר"ה כה א], להורות שהכל תלוי בישראל לשנות העתים כרצונם, וזהו שדרשו בירושלמי [גדרים כ"ג ע"ב] אקרא לאלקים עליון לא"ל גומר עלי [תהלים נז ג], בת ג' שנים ויום אחד אין בתוליה חוזרין, נמלכו בית דין לעבר השנה או אפילו החדש בתוליה חוזרין, בין והתבונן.

המשך בעמוד ד'

ישראל. ולכן מצינו בגמ' ר"ה (כה). ששלח לו סימנא לקידוש החדש 'דוד מלך ישראל חי וקים' כי מלכות פה תורה שבע"פ קרינן מאן מלכי רבנן שמסור בידם בכוח מצות קידוש החדש לשלוט על הטבע ומולות.

ומה מתוק להביא עומק דבריו הנפלאים של הבני יששכר (ר"ח מאמר א) וז"ל: החדש הזה לכם כתיב, שהדבר מסור בידינו לשנות העתים על פי הליכותינו בתורה ועבודה, ויכולין אנחנו לשנות הצירופים מדין לרחמים, וזהו שאמר הרב הקדוש מה"ר דוב בער ממעורייטש זצוק"ל בפסוק זאת עולת חודש בחדשו [במדבר כח יד], דישגם ב' מיני הנהגות בעולם, הנהגה א' הנהגה המסודרת מן ז' ימי בראשית לכל ימות עולם הכל כפי הסיודור מצירופי הו"ה לכל חדש וסידור כוכבי השמים וכסיליהם לכל חדש בטבעם הניתן להם בכח הו"ה ב'ה, ואותה הנהגה נרמזת באות ז' היינו הנהגה המסודרת מן ז' ימי בראשית, אבל יש למעלה מזה הנהגה ה' היא הנהגה התוריי היינו שישאל יפעלו על ידי התורה לחדש עיתים חדשים לטובה ולחיים, ואותה הנהגה נקראת א"ת, היינו הנהגת התורה מן כ"ב אתון מן א' עד ת', ואתן ב' הנהגות נקראים זא"ת בצירוף, (ולדעתי זה אחד מן כמה טעמים שהשכינה הקדושה נקראת זא"ת שכל הנהגות הם על ידיה), וזהו שאמר הכתוב זאת עולת חדש בחדשו, ר"ל הגם שבכל חדש יש התחדשות, עפ"י סדר הנהגה המסודרת כך עולה ההתחדשות, עכ"ז לא לבד הנהגה הזו תפעל, רק זא"ת עולת וכו', כי ישנה ג"כ הנהגה

מזלא טבא וגדיא יאה

דעו מאלים כהא חת טיבט טיבט קיט דאי גביא רבא ריקדא דרב ונאן המפרסם ממסיר דחת על היליה ואון קשבת לבל בא עיני. ירי טפון לקיחתי ופסי לרטיט בבל עז חסן.

הנה"ג ר' צבי הלוי פאלדאק שליט"א
אב"ד בארמאזרין

ולבו ונאן המפרסם אש דאשפולת דרב

הנה"ג ר' חיים יהודה פאלדאק שליט"א

ראש הכולל והלוא סוק

חלל השמחה השדויה במקעט בשמחה ארוכה נבדחו / בכו שחדי

עב' ג' החותן כפר שלום אל"עוד שליט"א

מן כותותם דרב ונאן המפרסם רבי נפתלי צבי וואקסמאן שליט"א

דאש והלל דאשכנז דאשכנז

רה"ד שיחם לרב תענוג ונחת וקדושה מכל ומשפחה, מו"ח רוב סת וקדושה, אמן

דמאחלים ומברכים מורה וסוקע צד - חסדי בעלזא בסטעטן איילענד

פרשה וזניח

הרב פנחס ארלענדער שליט"א

מרבץ תורה בבית מדרשינו

ברישי פרשתינו (ויקרא יב), **"ובנים השמיני ימול בשר ערלתו"**. ובפרשת קרבן פסח מבואר בקרא (שמות יב), **"וכל ערל לא יאכל בו"**, דכל מי שלא נימול אסור בקרבן פסח. ואכן נימולו כל זכר בבני ישראל במצרים בליל פסח. ובזכות דם מילה נגאלו אבותינו ממצרים, כמו שהביא רש"י מהמכילתא על הפסוק (שמות יב 1) **"והיה לכם למשמרת וגו'**, היה רבי מתיא בן חרש אומר וכו'".

והנה בפסח שני (במדבר ט) כתיב, **"וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר. ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו. בארבעה עשר יום בין הערבים וגו'."** ופירש"י בשם הספרי ז"ל, "פרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר. למדת שאין מוקדם ומאוחר בתורה. ולמה לא פתח בזו, מפני שהיא גנותן של ישראל. שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד".

וברמב"ן הביא הטעם שלא הקריבו בני ישראל את הפסח במשך ארבעים שנה ששהו במדבר. וז"ל, "לפי שנולדו להם בנים ועבדים ולא היה יכולים למולם כמבואר בגמ' (יבמות ע"א:)", והיינו שלא מלו ישראל בזמן שהותם במדבר ארבעים שנה מפני שלא נשב להם רוח צפונית, ולכן היו מעוכבים מלעשות הפסח דמילת זכרים מעכבים.

אמנם בתוס' בפי' הערל (יבמות עב.) הקשו על הספרי הנ"ל, שכי' דפרשת פסח שני יש בו גנותן של ישראל וז"ל, "ותימא וכי במזיד היו מנעיס. ואי משום מילת זכרים וכו', והא כיון דלא אפשר לא היתה מעכבת כדאמר לעיל, **"המול לו"** אמר רחמנא וכו'". והיינו שמילת זכריו אינן מעכבים במקום שנאנס מהלקים בו מצוות מילה. ובע"כ שאין זו הטעם שלא הקריבו את הפסח ארבעים שנה במדבר.

ובבפ"ק דקדושין (לו: ד"ה הואיל) כתבו התוספות ז"ל, "וא"ת למה לא עשו כי אם פסח אחד. וי"ל שהיו רובם ערלים, וכתיב (שמות יב), **"כל ערל לא יאכל בו"**, והיינו גנותם. ומ"מ אינם חוטאים במה דלא עשו אותו דהא ערל אסור באכילת פסח" עיי"ש. משמע מדבריהם דבני צמצם לא נימולו במדבר, ונאסר להם לעשות הפסח מדין ערל, ולא מדין מילת זכריו.

והקשה ע"ז ההפלאה בס' המקנה דא"כ אפ"ל שהיו בני ישראל ערלים, הא בשנה שלפני זה בעת עשיית פסח מצרים נימולו כל העם, שבזה התרו לאכול הפסח. וא"כ איך הופטרו כל הנימולים מלעשות הפסח בשנה השלישית. וכן הקשה על דברי הרמב"ן שכי' שנפטרו מדין מילת זכריו שמעכבים לאכול את הפסח. דא"כ נאמר שנולד לכל אחד מישראל בן זכר בתוך השנה שבין שנה שניה לשלישית לפטור את אביהם מקרבן פסח. ודוחק לומר שהלקו בתר רוב, והרוב התרבה דייקא בשנה ההיא.

ותי' בהקדם דברי התוס' שכי' (שם ד"ה הואיל בתי' השניה) דבני' במדבר סברו כדתנא דבי ר' ישמעאל (שם), דביאה הנאמרת פסח אינו בא ללמד על חיוב קרבן פסח שלא יחול חיובו רק לאחד ירושה וישיבה. אלא אתי להורות ש"עשה מצוה זו שבשילהי תיכנס לארץ", עכ"ד. ולפי"ז, מחדש ההפלאה, י"ל שבשנה השלישית לאחר שנגזרו על ישראל למות במדבר ולא יבואו לארץ, אכן לא התחייבו בקרבן פסח. דלמדו ישראל

משניות וזניח

הגאון רבי יצחק גיבער שליט"א

מסכת כלאים פ"א מ"א, "החטים והזונין אינן כלאים זה בזה". ופירש הרע"ב ז"ל, "לפי שכשהשחיתו דור המבול את דרכם היתה הארץ גם היא מזונה את פירותיה, והיו זורעין חטים ומצואה זונין, הלכך לא היו כלאים עם החטים". ויש לעיין בהבנת דבריו שלכאורה יש לנו להסתכל במראה ובתכונות של החטים והזונין להכריע אם הן כלאים אם לא. ולמה מבריעין על פי מה שהיה בימי דור המבול. וביותר צ"ל דאטו כל מין ומין ידוע לנו מה היה בדור המבול, וע"ז שמסתלקין על התכונות הקיימות, ולמה אצל חטים וזונין הולכין בתר מה שהיה. ועוד שהרי ברור דבימי המבול היתה הארץ מזונה וכד' הרע"ב, וא"כ מגל שבאמת הם מין אחד, מאד. לפי שאין זה מסור אלא אחת אולי נחשבת כדבר אחד לגמרי הוא.

ונראה דהנה יש להקדים כאן יסודות של גרדי כלאים מה כלאים זה בזה ומה לא. ועיין בתו"ט בשם הירושלמי כאן וז"ל, "כתיב 'שדך לא תזרע כלאים', הייתי אומר אפילו שני מיני חטים, אפילו שני מיני שעורים. "בהמתך לא תרביע כלאים", הייתי אומר אפילו שור שחור על גבי שור לבן, או שור לבן על גבי שור שחור. "ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך", הייתי אומר [אפילו] שני מיני צמר, ואפילו שני מיני פשתן. פירש בבב"ם, "לא תלבש שעטנו צמר ופשתים יחדיו", מה כלאי בגדים שאסרתי לך לא זה ממין זה ולא זה ממין זה, אף כלאים שאסרתי לך בכל מקום בכל מקום לא זה ממין זה ולא זה ממין זה", ע"כ. הרי לנו ברור שהירושלמי מפרש שעיקר הקובע בדין כלאים הוא שהם נחשבים שני מינים, ולא רק שהן שונים זה מזה במראהן או באיזה דבר, אלא העיקר הוא שהם שני מינים נפרדים כמו צמר ופשתים.

הרי ייסודו של דין כלאים הוא בהרכבת שני מינים נפרדים. אמנם הא"כ לקבוע מה נקרא שני מינים הוא סוגיא גדולה בפני עצמו. ועיין בתפארת ישראל שכתב ז"ל, "כלאים אינו רק ב"ב מינים שמשונים זה מזה בש"ב או מראה או טעם. ודבר זה מסור לחכמים דיש מהן דומים כמין אחד ואסורים, ויש שדומים ל"ב מינים והתיירוס" עכ"ד. ודבריו בנויים על דברי פירוש המשניות להרמב"ם. הרי שיש לנו ג' דברים שעל פיהם

וענין זה מצוינו בעוד מקומות שיש מצוה דאורייתא שדינו הם מסורים לחכמים. עיין בהר"ן ריש פרק יום הכיפורים שסמיק שהחמשה עיניים [חוץ מאכילה ושתייה שהם כרת] הם דאורייתא, אבל פרטיהם מסר הכותב לחכמים עיי"ש.

הרי שיצא לנו שעיקר הנידון בשני דברים אם הם כלאים הוא אם זה נחשב מין אחד או שני מינים. אבל זה גופא תלוי בכמה וכמה פרטים. ולפי"ז נראה לברר דברי הרע"ב הנ"ל בריש פירקין בענין החטים והזונין. דנראה לכאורה שמצד תכונותיהם היה באמת ספק אם הם נחשבים מין אחד או שנים. לפי שיש בהן מה שדומים אחד, ויש בהן מה שאינו דומה זו לזו. לזה באו ז"ל והכריעו שכן שבדור המבול היו זורעין חטים ויצאו זונין, ע"כ משורש אחד הם יוצאין. שהרי זה ודאי לא היה שרועו חטים ויצאו תפוחים שהם מין אחד לגמרי, הרי ששנינו יוצאים משורש אחד. וזה היתה המכה בפטיש להכריע בין הצדדים שלא רק שהם דומין בקצת מתכונותיהם אלא הם באמת נחשבים למין אחד.

להערת אפשר להתקשר ע"י אימעיל ydgibber@gmail.com

ובס' פנים יפות (בפרשתינו) חידש שכל העוברים בישראל ששהו במעי אימם מעת מתן תורה עד חטא העגל נולדו לאח"כ מהולים, ולא נחשבו כערלים כלל. וזאת, משום דערלת הברש היא המשכת זוהמת הנחש, ובעת מתן תורה ולאחריו עד שבעה עשר בתמוז, תקופה שנפסקה זוהמתם של ישראל, לא נולד תינוק בישראל ערל כלל. וכן כל העוברים, אף שנולדו לאחר חטא העגל, כיון שהיו בעולם עת שנפסקה זוהמתם, נתהוו בקדושה ולא נולדו ערלים, ולא הוצרכו לתיקון. ונמצא לפי"ז שבפסח השניה עדיין היו רוב בני"ה מהולים. לפי שבמצרים נימולו כל זכר בבני ישראל, והילדים שנולדו משהו בסיון עד פסח שבשנה השנית היו כולם עוברים במעי אימם קודם שבעה עשר בתמוז. וזאת, לפי שתשעה ירחים ממי"ז בתמוז נגמרת בדיקו בט"ו ניסן. וזהו א"ש איך עשו קרבן פסח בשנה השניה, ולא היה להם החסרון של **"כל ערל לא יאכל בו"**. וכן לא נפטרו אביהם מלעשות הפסח בשבילם. אבל בשנה השלישית כבר נולדו הרבה ילדים שלא נמולו. ואותן שהיו בני כ"ו ומעלה נפטרו מדין קרבן פסח כיון שנגזר עליהם שלא ינחלו את הארץ, וכמשי"כ בספר המקנה. ועיי"ז.

ובס' משך חכמה (בהעלותך) מעורר פלא גדול שאירע בהקרבת קרבן פסח שבשנה שניה. דבני' במדבר מנו שש מאות אלף גברים רק מבן עשרים שנה ומעלה. ולבד מזה היו גם נשים וגברים כפליים ויותר. אבל לא נמצאו יותר משלשה כהנים לזרוק את הדם ולהקריב את אימורי קרבן פסח, אהרן הכהן ואלעזר ואיתמר בניו, לפי שפנחס עוד לא התכהן. וא"כ פלא גדול ששלשה כהנים הספיקו להקריב רבבות קרבנות ב"ד ניסן מחצות היום ולמעלה עד הערב. עכ"ד.

ואולי י"ל שהקרבת הפסח בשנה שניה היה בדרך נס, והיו ראוים להקריב הפסח במועדו שלא כדרך הטבע, לפי שעוד לא הוכשלו בשליחות המרגלים, והיו נועדים להיכנס תיכף לארץ ישראל ולבנות את הבחירה. וזכותה של ארץ ישראל ובית המקדש עמדה להם למפרע לאפשר את הקרבת קרבן פסח שלא כטבע. משא"כ בשנה השלישית שכבר נגזרה עליהם למות במדבר ולא יכנסו לארץ ישראל, היו פטורים מדין אונס, שלא היה באפשרותם לשלשה הכהנים להקריב כל הפסחים במועדו בבין הערבים אחד.

הרי יסודו של דין כלאים הוא בהרכבת שני מינים נפרדים. אמנם הא"כ לקבוע מה נקרא שני מינים הוא סוגיא גדולה בפני עצמו. ועיין בתפארת ישראל שכתב ז"ל, "כלאים אינו רק ב"ב מינים שמשונים זה מזה בש"ב או מראה או טעם. ודבר זה מסור לחכמים דיש מהן דומים כמין אחד ואסורים, ויש שדומים ל"ב מינים והתיירוס" עכ"ד. ודבריו בנויים על דברי פירוש המשניות להרמב"ם. הרי שיש לנו ג' דברים שעל פיהם

קניאער

התורה והמצוות

מחור זה תנדב ע"י חידושי הרבני הנגיד הנכבד, איש חזון ומעש הרה"ח ר' **אריה ליב גרינצווייג** הי"ד לכבוד התורה ולומדיה

בעריכת הרב **בנציון וואלקענפעלד** - אנטווערפן עורך גליון 'שבת בלעטל'

מעשה ווינקל

ספיקות אין אמונה ברענגט קרעין

אמאל איז געווען אריף שבת פרשת תזריע ביי מרן מוה"ש זי"ע א געוויסער משכיל א רשע וועלכער האט נישט געגלייבט אין רבנות של עולם און געשפעט פון אלעס הייליג ווען מרן זי"ע - וועלכער איז געווען דער בעל קודא - איז אנגעקומען צו די ווערטער (יקרא יג-מה): 'הצדוע אשר בו הנגע' האט ער געשריגן די ווערטער הויך און געבליקט אריף יענעם יונגאטש.

געווער האט פארשטאנען אז מרן זי"ע מיינט איהם, אבער ער האט זיך איבערהויפט נישט וויסנדיג געמאכט און ס'האט איהם נארנישט באדייט. ער האט פארטריבן פון זיך יעדע געדאנק פון חרטה און תשובה, אזוי ווי פארביסענע רשעים.

ביים טיש-פירן האט מרן זי"ע געזאגט תורה אריף די ווערטער: 'הצדוע אשר בו הנגע' - אז די אודיות וואס זענען פאר די אודיות 'ז-ב-ו-ע', אז: 'ה-ס-פ-ק'. דאס הייסט, אז דער מענטש וועלכער האט ספיקות אין אמונה אין באשפער, וועט זיכער באשטראפן ווערן מיט צדערה! - און וויך קלייך איז אזוי געווען, יענער משכיל איז באדעקט געווארן מיט קרעין פון קאפ ביז פיס ביז זיין טויט. - און ער פלעגט דאס אליין דערציילן אין זיינע עלטערע יארן.

די פעלערס זענען בלויז אין די אויגן פון די גוים!

אמאל איז געקומען צו מרן מוה"ר זי"ע א געזונטער בחור און זיך באקלאגט אז מ'ווייל איהם נעמען אין מיליטער-דינסט, און ער האט נישט קיין שום פעלער. האט איהם מרן זי"ע געזאגט: דו האסט יא א פעלער! - און דער בחור האט צוויק געענטפערט: ניין, איך האב נישט קיין פעלער! און אזוי האט זיך איבער געהערט עטליכע מאל ווען מרן זי"ע האט איהם געזאגט אז ער האט יא פעלער. און מרן זי"ע האט אזוי ערקלערט: ס'איז דא א מדרש אריף די פרשה נגעים: 'כיון ששמעו ישראל פרשת נגעים יראו, אמר להם הקב"ה אלו לעבכם, והתם לאכול ולשתות'.

די פשט איז אזוי: ס'זענען קומען א צייט וואס די אידן וועלן זיך מוזן מאכן נגעים און פעלערס אין זייער גוף צוליב די מיליטער-דינסט, און זיי האבן מודה געהאט דערפון. האט זיי דער אייבערשטער געזאגט: דאס וועלן זיין אזעלכע סארט פעלערס וואס בלויז פאר די גוים וועט דאס אויסזעהן ווי פעלערס, און זיי וועלן אידן לאזן ווען, אבער נאכדעם וועט איר קענען אהיימגיין און עסן און טרינקן געזונטערדייט ווייל דאס זענען נישט געווען בלויז פאלשע פעלערס!

דברי תורה ווינקל

ושער כנגע הפך לבן ומראה הנגע עמק מעור בשרו נגע צרעת הוא וראו הכהן וטמא אתו (יג-ג).

ווען א מענטש זינדליגט אין זיינע זינגע יארן, קען מען אויף איהם מלמד זכות זיין, אז דאס איז פון זיין קורצן פארשטאנד און לייכטזינדיגקייט און פון נישט קענען באהערשן זיין יצר הרע און גלוסטענישן. אבער זיין נשמה קען זיין איז נאכנישט פארדארבן. און ווען ער וועט עלטער ווערן און וועט קומען צום שכל, וועט ער אנדערש ווערן און זיך פארבעסערן.

- ווען אבער אן עלטערער מענטש איז אריינגעטון און פארזינקען אין זינד - אין דער צייט ווען ס'איז: 'ושער כנגע הפך לבן' - ווען ער איז שוין אויף דער עלטער, ווען זיינע האר זענען שוין ווייס, אזא איינער אין שוין ליידער: 'וטמא אתו' - א פארפאלענער אויף אייביג...

(פני דבריו ליעקב)

ואם בחרת לכנה הוא בעור בשרו ועמק אין מראה מן העור ושערה לא הפך לבן והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים (יג-ד).

נגעים קומען צוליב די זינד פון לשון הרע, און דאס נעמט זיך פון דעם וואס דער מענטש האט שלעכטע חבורות. און דערפאר: 'הסגיר את הנגע' - דארף מען אזעלכע מענטשן האלטן געשלאסן און אפגעזונדערט פון אנדערע מענטשן... (דבי יונת איביש)

והצדוע אשר בו הנגע כגדיו יהיו פרמים (יג-מה).

מען טרעפט אפט, אז דער מענטש וואס: 'הצדוע אשר בו הנגע', ביי וועמען די נגע ליגט באהאלטן איבערווייניג אין זיין הארץ און איז איבערלייך געמיין און פארדארבן, אזא איינער איז: 'כגדיו יהיו פרמים' - ער טוט זיך אנקליידן אין פרימע קליידער (- פרמים, פרומע...), און ער קאמאנדעוועט אויף יעדעס אז 'יענער' זאל זיך פארבעסערן, אבער ער אליין מעג בלייבן פארדארבן...

(דבי משה קארנינער)

וטמא טמא יקרא (יג-מה). משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (רש"י).

חז"ל זאגן אז נגעים קומען פאר'ן חטא פון לשון הרע. - אזוי ווי דער בעל לשון הרע האט יענעם באדעקט און אנטדעקט יענעם פעלערס - איז זיין שטראף מדה כנגד מדה, זיך אליין צו בארען און שרייען כריבים: 'איך בין טמא!!!'

- און ווייל פריער האט ער זיך געמישט אין יענעם ספריואטע אנגעלעגנהייטן, איז זיין שטראף אז אלע זאלן איהם אינגארירן און קיין שום שייכות נישט האבן מיט איהם. (ספרים הקדושים)

כדר ישב מחוץ למחנה (יג-מו).

דער מצודע דארף זיצן אליין אפילו נישט מיט אנדערע מצודעים. ווייל אויב ער וועט נאר זעהן אז אויך אנדערע זענען מצודעים ווי ער, וועט ער נישט פילן מער אז ס'איז פאר איהם א שטראף פאר זיינע זינד און וועט קיין תשובה נישט טוהן, ווייל: 'צרת רבים חצי נחמה'...

(מפרשים)

וראה הכהן וגו' וטמאו הכהן נגע צרעת הוא (יג-כ).

הרה"ק רבי אשר סטאלינער זי"ע פלעגט זאגן: קוק נאר וועלכע מאדעס חסידים מיר האבן היינטיגע צייטן! - היינטיגע צייטן אז זיי קומען צום רבין, ווייל זיי ארויס דאס גוטע, און דאס שלעכטע באהאלטן זיי...

- און אז איך בין געקומען צו מיין הייליגן רבין - רבי שלמה קארלינער זי"ע - פלעג איך אנדערש טוהן: דאס גוטע האב איך פון איהם באהאלטן. - ווייל איז ער דען א ג-א-ט וואס קען געבן שכר ועונש... און געוויזן האב איך איהם דאס שלעכטע... - ווייל: 'וראה הכהן את הנגע', דעם כהן, דעם צדיק, דארף מען בלויז ווייזן די נגעים די פעלערס... (ספרו של צדיקים)

שבת החדש ווינקל

דער 'אבני-גזר' שרייבט: די טעג פון חודש ניסן זענען זעהר טייערע טעג, ווייל יעדער שעה פונעם חודש ווערט גערעכנט ווי א טאג. און דער 'חידושי הרי"ם' זאגט: חודש אדר איז א צוגרייטונג צום חודש ניסן, פונקט ווי חודש אלול איז צו חודש תשרי, און חודש ניסן קומט אריין דורך חודש אדר, אזוי ווי מקומט אריין אין חודש תשרי דורך חודש אלול.

רבי צדוק הכהן מלוזבלין האט געזאגט: - ס'קוקט מיר אויס, אז ווען חז"ל האבן געזאגט: 'כניסן שתדירין להבאל' - אז אום חודש ניסן וועלן אידן אויסבעלייזט ווערן, מיינט מען דאס ראש חודש ניסן. ווייל דער טאג האט זיך גענומם 10 קרוינען, אזוי ווי חז"ל זאגן אין פרשת שמיר.

דער 'מאור-ושמש' גיכט צו פארשטיין די סגולה פונעם כח פון חודש ניסן: - ניסן איז דער הויפט פון אלע חודשים פון יאר, און פונקט ווי ביים מענטש איז דער קאפ דער הויפט גליד פונעם גאנצן קערפער, אזוי אויך ווערן די חודשי-השנה נאכגעשלעפט נאך חודש ניסן, ווייל אלעס ווערט נאכגעשלעפט פונעם קאפ. דערפאר קענען צדיקים פירעלן אום חודש ניסן רחמים אזוי א גאנץ יאר.

דאס איז מרומז און פוסק: 'החודש הזה לכם ראש חודשים' - דער חודש איז א קאפ פאר אלע חודשים, 'ראשון הוא לכם לחודשי השנה' - אלע חודשים ווערן אין דעם אריינגערעכנט, און אינעם ערשטן חודש קען מען פירעלן רחמים אויף אלע חודשים פון א גאנץ יאר.

והתגלה ואת התקן לא יגלה והסגיר הכהן את התקן שבעת ימים שנית (יג-ג).

א חסיד איז אמאל געקומען צום ישמח ישראל פון אלכסנדר זי"ע, און ער האט זיך פאר איהם באקלאגט אז שוין א לענגערע צייט ווי ער ליידט פון היסן, וואס מאטערט איהם בייטאג און ביינאכט אן אפלאז. - ער איז שוין געווען ביי דאקטוירים, גענוצט אלע מעדעציניען און רעצעפטן, אבער דער היס טוט זיך זיינס און לאזט איהם נישט רוען... און ער האט געבעטן דעם רבין א סגולה.

געלייענט האט מען אין יענע וואך פרשת תזריע.

האט דער רבי איהם א זאג געטוהן: זיך קומט עס, אז דו זאלסט גיין קעגן דער תורה? און תורה שטייט דאך בפירוש: 'והתגלה'. - דאס ווארט קען מען לייצען: 'זהת-גלה' - אז דער גלה זאל היסן!...

און ווינערלייך: א קורצע צייט דערנאך, האט דער גלה פון שטאט - א גרויסער שונא ישראל אנגעהויבן צו היסן נאכאנאנד, און ער האט זיך נישט געקענט היילן דערפון זיין גאנצע לעבן...

נגמ ווינקל

כי אתה הוא מלך מלכי המלכים, מלכותו נצח נורא ואתו שיהו ספרו עזו פארוהו צבאי

ענטפער פון פאריגע וואך: א גב האט אמונה, ווייל ווען ער נבטשט ער, ווה"ח דאס אים העלפן מ'זאל אים נישט כאפן

וויאזוי קען זיין אז מ'זאל זיין יעדע שבת פון יאר אין שול, און דאך זאל מען פארפאסן צו הערן ליינען א פרשה?

נגעים - אות ופלא, או מדרך הטבע?

שהם חוץ לטבע על צד העונש.

ומאיך הרלב"ג בפי' על התורה כתב כמה פעמים **שהצרת הוא דבר טבעי**, וזו לשונו בפסוק "ושער בנגע הפך לבן" (יג, ב): "החם הנכרי (-שהוא זר להגוף) **יהיה סיבת לובן השיער כמו שיראה באיש שיבה**."

ואמנם רש"י כתב (פסוק ג): "... שער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב", אבל החזקוני כתב: "סימן **שהבשר נחלש**, שהנגע ממית את הבשר. ואף הזקנים **כמו כן כשמתחלשים, שערם מתלבן**. אבל אם השער נתלבן קודם שיבא הנגע אין זה סימן טומאה, שהרי לא נתלבן מחמת הנגע, וכן אמרו רבותינו (תורת כהנים): אם בהרת קודמת לשער לבן - טמא, ואם לא - טהור".¹

עוד כתב הרלב"ג בנגעי בתים ובגדים: "וענין הרעת באלו הדברים הוא שיגבר בהן לחות הנכרי והחום הנכרי יחלש חומם היסודי באופן שידרכו אל הבלוי וההפסד" וכי עיי"ש עוד. וכדרכו דרך גם האברבנאל בפירושו עה"ת (יג, מז) עיי"ש.

והנה ה'חזקוני' מבאר הטעם שצריך לישב בדד (פסוק מו), לפי "שחולי זה מתפשט על בני אדם הרגילים אצלו", והרי זה לשיטתו שהוא ענין טבעי.

גם בתורתו של הרמב"ם מצינו כדברים הללו, שכתב בפרשת לך (בראשית יט, יז) לבאר הענין שלוט נאסר להביט על סדום בחורבנה, "וענין איסור ההבטה... כי הראות באויר הדבר ובכל החליים הנדבקים, זיק מאד וידיבקים, וכן המחשבה בהם, ולכן **יסגר האיש המצורע וישב בדד**, וכן נשוכו חיות השוטות ככלב השוטה

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת וגוי' (יג, ב). כתב הרמב"ם (פרק ט"ז מהל' טומאת צרעת ה"י) בזה"ל: "זוה השינוי האמור בבגדים ובבתים שקראה אותו תורה צרעת בשותפות השם, אינו ממנהגו של עולם, אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע, עיי"ש אריכות לשונו.

וכן כתב גם ב'פירוש המשניות' שלו (נגעים פרק יב משנה ה') בתו"ד: **צרעת הנזכרת בתורה וכו' הלא תראה שהם דברים בלתי טבעיים, ואינם חללים טבעיים בשום פנים**, לפי שהבגדים והבתים הם חומר דומם שלא יקרה בהן צרעת עיי"ש.

וכדבריו כתב גם הרמב"ם בפי' עה"ת (יג, מז) לגבי **נגעים בתים ובגדים**: "והבגד כי יהיה בו נגע צרעת זה איננו בטבע כלל, ולא הווה בעולם, וכן נגעי הבתים, אבל בהיות ישראל שלמים לה' יהיה רוח השם עליהם תמיד להעמיד גופם ובגדיהם ובתיהם במראה טוב, וכאשר יקרה באחד מהם חטא ועון יתהווה כיעור בבשרו או בבגדו או בביתו להראות השם סר מעליו וכו', ועל דרך הפשט **מפני זה יחזירו הכתוב בכל פסוק ופסוק 'הבגד או העור או השתי או הערב' כי הדבר נס עיי"ש**. וכן סובר היספורני (יג, מז), עיי"ש באריכות נפלאה.

אכן לגבי נגעי אדם נראה מדברי הרמב"ם בתחילת הפרשה (יג, ג) שהוא **גדר חולי**.

אולם הכלי יקר כתב דמנגעי בתים ובגדים ש"בלי ספק אינם באים מצד הטבע, כי אין בהם דם וליחות המסבבים העיפוש או כל חלי וכל מכה" אם כן צריך להיות שזהו "צריך לך להיות בנין אב גם על נגעי הגוף

1 וכדברי הרלב"ג וחזקוני, כתב גם הכלי יקר: "כל שער לבן הוא סימן חולשה בגוף, והלבנת שער האדם לעת זקנתו יוכיח, וכן כל הסוסים הלבנים תשושי כח, וכן כל כבש לבן אינו טוב כמו צבע של שאר מיני שער, כי כל מראה לבן מקורו מן הליחה הלבנה הגורמת העצלות, כי פעולת כל עצל לא בחיל ולא בכח". וראה לעיל שהבאנו שחלקו בזה הראשונים, וראה גם דברי האבן עזרא בסמוך. ויצוין שבענין 'מחיה' (לקמן פסוק ג) נראה מדברי רש"י דסימן טומאה דמחיה אינו גזירת הכתוב, אלא מטעם "מכה ישנה היא תחת המחיה".
2 על פי דבריו כתב הגר"י זילברשטיין שליט"א בספר 'חשוךי חמד' (סנהדרין קז), "מדבריו נראה, שבמחלה מדבקת עדיף שהכהן יטפל (-אם יש רופא כהן), כיון שהוא חסין יותר משאר ישראל, וצ"ע אם גם בימינו נאמר כלל זה שעדיף לבחור רופא כהן להתעסק בחולים".

וזולתו, כאשר יראו המים וכל מראה, יחזו בהם דמות המזיק ושתטו וימותו".

וגם הרמב"ם הולך בזה לשיטתו שענין נגעי בני אדם הוא ענין טבעי, וכמו שהבאנו שכן נראה מדבריו לעיל פסוק ג, [ורק בנגעי בתים כתב שאיננו בטבע כלל]. גם יובן בזה דברי הרמב"ם (לעיל פסוק א), "... הכהנים בראותם הטמאים, יכריחום להיסגר ולהיטהר", כיון שיש סכנה שהמצורע יסאר בין ההמון.

והמשך חכמה' (לעיל פסוק ב) כתב לבאר בזה הטעם שנמסרה לאהרן הכהן, כיון שהוא "מחלה המדבקת... וההתעסקות בהן הוא ענין מסוכן, וצריך לזה השגחה נפלאה פרטית, אשר העוסק ינוצל מזה, ויהיה נבדל אשר אליו לא תדבק הנגע, לכן בחרה התורה זה בבני אהרן, אשר **המה נבדלים משאר ישראל ומושגחים בפרטיות יתרי**".²

ולעיל, על הפסוק "והובא אל אהרן הכהן" (יג, ב), כתב ה'פרדס יוסף': "אבן עזרא [כתב שצריך להביא את המצורע] ברצונו **ושלא ברצונו**, כי הרואה בו אחד מסימנים אלו יכריחונו שיבוא. והפוסקים לא הביאו זה. ולפי מה שכתבתי לעיל (פרדס יוסף שמות ד, יט; ויקרא יב, ד) דהצרת מחלה מדבקת, וכמו שכל אחד מחוייב לסלק נזק שלא זיק אחרים, [כדאיתא] בבבא קמא (טו): לא יגדל כלב רע ושמתנין ליה עד דמסלק הזיקא, ועיין רמב"ם (פרק י"א מהל' רוצח ה"ד) דמצות עשה להסירו, ואם לא הסיר ביטל מצות עשה... והכי נמי מחוייב כל אחד לסלק הנזק שהחולי מתדבק באחרים... גם יש לומר, דנגעים סכנה גדולה, שרי אינן למיעבד דינא לנפשיה, כחושן משפט (סי"ד, א), ועע"ש.

1 וכדברי הרלב"ג וחזקוני, כתב גם הכלי יקר: "כל שער לבן הוא סימן חולשה בגוף, והלבנת שער האדם לעת זקנתו יוכיח, וכן כל הסוסים הלבנים תשושי כח, וכן כל כבש לבן אינו טוב כמו צבע של שאר מיני שער, כי כל מראה לבן מקורו מן הליחה הלבנה הגורמת העצלות, כי פעולת כל עצל לא בחיל ולא בכח". וראה לעיל שהבאנו שחלקו בזה הראשונים, וראה גם דברי האבן עזרא בסמוך. ויצוין שבענין 'מחיה' (לקמן פסוק ג) נראה מדברי רש"י דסימן טומאה דמחיה אינו גזירת הכתוב, אלא מטעם "מכה ישנה היא תחת המחיה".
2 על פי דבריו כתב הגר"י זילברשטיין שליט"א בספר 'חשוךי חמד' (סנהדרין קז), "מדבריו נראה, שבמחלה מדבקת עדיף שהכהן יטפל (-אם יש רופא כהן), כיון שהוא חסין יותר משאר ישראל, וצ"ע אם גם בימינו נאמר כלל זה שעדיף לבחור רופא כהן להתעסק בחולים".

ולפי זה תתבונן לבנ"ה בגימטריא בפה", כי היא הולכת אחר הפה של ישראל אימתי יקדשו בית דין את החדש, ואמרו רז"ל במדרשיתן [פסיקתא רבתי פט"ו] כששואלין המלאכים להקב"ה אימתי ראש השנה אומר להם אני ואתם נשאל לבית דין של מטה, וכן אמרו [ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג] כשמסדרין בראש השנה למעלה הקתדראות והכסאות למשפט ונמלכו בית דין של מטה לעבר החדש לעשות ראש השנה למחר מסלקין הקתדראות והכסאות כי הכל הולך אחר הפה של ישראל וכו' והכל נכלל בשם לבנ"ה אשר כפי תולדתה וחסרונה ומילואה יש שינוי עתים בעולם הזה כי הוא הגלגל הקרוב אלינו יותר, והכל נעשה בפה עמו כי נמסר הכל לישראל, הן. עכ"ל דברים הנפלאים.

הלכה למעשה בשבת החודש הזה הבעל"ט עלינו להתבונן ולהתקשר בכוח הגדול שהקב"ה מוסר בידיו להיות שולט על הטבע ומזלות לשנות הכל לטובת ישראל ולצאת מהגלות המר לקיים בנו קרבה אל נפשי גאלה במהרה בימינו אמן ואמן.

ברכת מזל טוב
לכבוד ירידת חוקי הדין והענין, כלל זמנולת והמדינת שבוזו מי יסלל אין נטמין עליו את זהוה"ה, ה"ה

הרה"ח ר' ברוך יצחק ראטה שליט"א
מחשובי חב"ד בית מדרשינו

לרגל השמחה השדרה במעונו בהולדת הבת למזל טוב

ויהי' שיכח'ה לעולה ולתורה ולחופה ולמעשים טובים ולדארת רב'ה ט"ד אמן!

המאחלים והמברכים - חסידי בעלזא כסטעטן איילענד

מחויקי תורה ווינקל

23

ברכת מזל טוב חמה ולבבית קדם האי גברא רבה ויקריא הרב **חיים קרויס** שליט"א מייסד ור"ח הארגון 'עשר שבטיל שתתשר' לרגל הכנסת בנו הבת"ח **אלימלך** נ"ו לעיל התורה והמצוות

ברכת מזל טוב לכבוד מורינו הרב הגאון רבי חיים יהודה פאללאק שליט"א
לרגל שמחת אירוסיה הבת למזל טוב המאחל המברך: **יודל לעמעער**

ברכת מזל טוב לכבוד מורינו הרב הגאון רבי חיים יהודה פאללאק שליט"א
לרגל שמחת אירוסיה הבת למזל טוב המאחל הרוצה בעילום שמו

ברכת מזל טוב לכבוד ידידינו היקר ושכנינו מוה"ר ברוך יצחק ראטה שליט"א
לרגל שמחת הולדת הבת המאחלים: **דוד וועבער, יחושע גרויז, יעקב העריך**

ברכת מזל טוב לכבוד אחינו היקר מוה"ר ברוך יצחק ראטה שליט"א
לרגל שמחת הולדת הבת המאחלים אחיך: **זאב ויחיאל מיכל ראטה**

ברכת מזל טוב
מעומק לבבינו נברך ברכת הדיוט, אל מעלת כבוד המאה"ג הרה"ג ר' **חיים יהודה פאללאק שליט"א** לרגל שמחת אירוסיה בתו הכלה שתחי' למזל טוב

ויהי' שיהא לקשר של קיימא ובנין עדי עד, ויכה להמשיך עם מפעליו הכבירים למען צרכי הכלל והפרט לשם ולהפארת המאחלים והמברכים - **אריה גרינצווייג, פנחס ארלענדער**